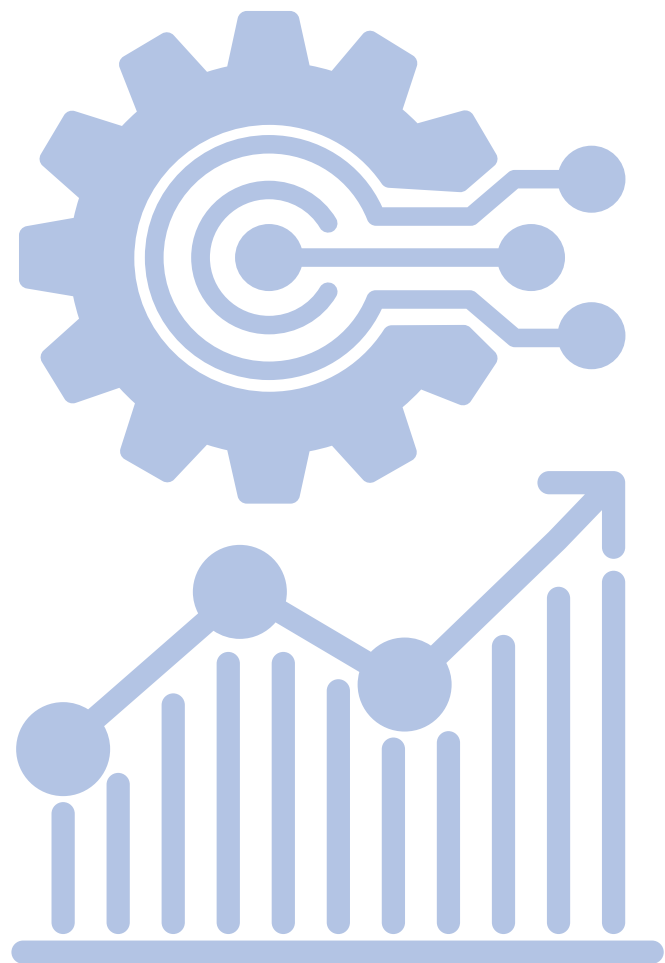

“TRIUP Act” พ.ร.บ. เพื่อนักวิจัยไทย ปลดล็อกความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยจากห้องสู่ห้าง

นางสาวกฤตยานันท์ พลเขตต์ นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
กองพัฒนาธุรกิจวิทยาศาสตร์บริการ

เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศให้เดินหน้าไปได้ไกล เพราะนวัตกรรมจะเข้ามาช่วยเพิ่มมูลค่าให้สินค้าและบริการเดิมที่มีอยู่ ที่ผ่านมามีภาครัฐได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ผู้รับทุนหรือนักวิจัยไม่สามารถเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรมได้ด้วยข้อจำกัดด้านกฎหมายและกฎระเบียบของภาครัฐ จึงทำให้ประเทศไทยยังไม่มีกระบวนการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกิดขึ้น ไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น จึงเป็นที่มาของคำว่า “งานวิจัยชิ้นหนึ่ง” ซึ่งเป็นปัญหาค้างคามมาเป็นระยะเวลายาวนาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดย สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ได้มองเห็นปัญหาเหล่านี้และพยายามหาช่องทางในการสนับสนุนงานวิจัยของนักวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ที่มีศักยภาพพร้อมออกสู่เชิงพาณิชย์ให้สามารถสร้างผลงานวิจัยจากห้องสู่ห้างได้อย่างเป็นรูปธรรม นำมาสู่การเสนอพิจารณาให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 หรือ TRIUP Act (Thailand Research and Innovation Utilization Promotion Act) เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2564 ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้ลงมติเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายฉบับดังกล่าว ด้วยคะแนน 494 เสียง จากจำนวนเสียงทั้งหมด 495 เสียง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2564 และมีผลบังคับใช้ (ภายหลัง 180 วัน) เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2565 เพื่อช่วยปลดล็อกให้หน่วยงานผู้รับทุนวิจัยสามารถเป็นเจ้าของผลงานวิจัยที่ได้รับทุนจากหน่วยงานของรัฐได้ เพื่อส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือสาธารณประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 เพื่อกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกิดจากการให้ทุนของหน่วยงานให้ทุนของรัฐ โดยการกำหนดให้ผู้รับทุนหรือนักวิจัยสามารถเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกิดจากเงินสนับสนุนของภาครัฐ ได้มีกลไกการบริหารจัดการและติดตามการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรม ไปใช้ประโยชน์และการกำหนดมาตรการบังคับใช้สิทธิโดยรัฐ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เมื่อผู้รับทุนวิจัยมาแล้ว สามารถส่งหนังสือเพื่อขอเป็น “ผู้ถือครองสิทธิความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรม” ได้หลังจากการเปิดเผยการประดิษฐ์ให้กับหน่วยงานให้ทุนแล้ว ซึ่งการให้สิทธิความเป็นเจ้าของแก่ผู้รับทุน เป็นหนึ่งในกลไกที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับผู้รับทุน เพื่อให้มีแรงจูงใจในการต่อยอดผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังได้มีข้อกำหนดในการที่ผู้รับทุนจะส่งหนังสือไปเพื่อขอสิทธิความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ ผู้รับทุนจะต้องส่ง “แผนการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม” ที่ชัดเจน เพื่อแสดงความสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

กฎหมายฉบับนี้ในเบื้องต้นจะบังคับใช้กับหน่วยงาน “ผู้ให้ทุน” คือ หน่วยบริหารจัดการทุน (Program Management Unit : PMU) จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา กำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ประเทศไทยจะได้เริ่มต้นทดลองใช้กลไกดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการดำเนินงานและความเชื่อมโยงระหว่าง ผู้ให้ทุน ผู้รับทุน และ นักวิจัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 นี้ จะช่วยสนับสนุนให้เกิดระบบนวัตกรรมที่สมบูรณ์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

01

กำหนดให้บังคับใช้เฉพาะกับการให้ทุนของหน่วยงานของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ หรืออำนาจหน้าที่ในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ยกเว้น การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานรัฐ คนต่างด้าวซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย เว้นแต่สถานโยบายประกาศกำหนดเป็นรายกรณี การวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาวุธยุทธโปกรณ์ การวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติหรือประชาชนชาวไทยโดยรวมหรือจะต้องใช้เป็นพื้นฐานสำคัญของ การวิจัยอื่นซึ่งไม่สมควรให้ผลงานวิจัยและนวัตกรรมเป็นของบุคคลใดหรือองค์กรใดเป็นการเฉพาะ

02

กำหนดให้ผู้รับทุนหรือนักวิจัยสามารถเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรม ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐได้ รวมทั้งกำหนดหน้าที่ในการบริหารจัดการและการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ การจัดสรรรายได้จากการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ และกลไกของหน่วยงานภาครัฐ ในการติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม

03

กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้รับทุนหรือนักวิจัย ซึ่งเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรม จะต้องใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมและบริหารจัดการผลงานวิจัยและนวัตกรรม และรายงานการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

04

กำหนดหลักเกณฑ์ในการโอนผลงานวิจัยและนวัตกรรมของผู้รับทุน หรือนักวิจัยซึ่งเป็นเจ้าของผลงานให้แก่บุคคลอื่น และกำหนดหน้าที่ของผู้รับโอนผลงานวิจัยและนวัตกรรมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

05

กำหนดให้ผู้ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในผลงานวิจัยและนวัตกรรม สามารถขออนุญาตใช้ประโยชน์ได้โดยเสนอเงื่อนไขและค่าตอบแทนที่เพียงพอตามที่เห็นสมควร

06

กำหนดให้อำนาจนายกรัฐมนตรีโดยอนุวัติคณะรัฐมนตรีในการออกคำสั่ง ให้นำหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมใดๆ ที่เกิดจากทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมของรัฐ

